

PSIHOLOGIJA INTERAKCIJE

Pojem interakcija zajema vse procese, ki se dogajajo med dvema ali več ljudmi, ali posam. in skupino ali med skupinami. Ti procesi vmeščajo posam. v mrežo soodvisnosti. Najpomembnejši proces soc. inter. je KOMUNIKACIJA.

Soc. inter. poteka na različnih ravneh kompleksnosti; tudi kot neverbalne oblike komuniciranja, od preprostega izmenjavanja pogledov med dvema osebama, do zapletenih verbalnih ali neverbalnih oblik komuniciranja. Z inter. se posam povezujejo med seboj. V soc.psih razlikujemo tri glavne dimenzije soc.inter.:

- 1.interakcija kot izmenjavanje vedenjskih oblik in dejanj med osebami==>VEDENJE, delovanje posameznika
- 2.interakcija kot soočanje in povezovanje soc. pomena dejanj
- 3.interakcija kot izraz nezavednih vedenjskih struktur==>duševne strukture, ki vplivajo na emocije, motive

Za soc. inter. je značilno, da sodelujoče osebe stalno reagirajo druga na drugo, pri tem pa skušajo svoje vedenje prilagoditi svojim nameram in pričakujočim oz. zaznamim nameram svojih partnerjev.

Menjalna teorija interakcije ali teorija ravnotežja

Avtorji: JONES, GERARD, HOMANS opisujejo splošne sestavine soc.inter. in se predvsem omejujejo na vedenjske oblike inter..Po menjalni teoriji je soc.inter. razdeljena na posamezne SEKVENCE enostavnejših akcij in reakcij. Sekvence so najmanjša enota v inter..

Ureditvev sekvenc med dvema osebama v inter.==>KONTINGENCA, ki kaže vrsto razmerij v inter..Poznamo štiri vrste kontigence:

1. PSEVDOKONTINGENCA : nastane tedaj ko partnerja sledita le svojim ciljem in nameram in ne upoštevata želja drugega(govorita drug mimo drugega)

2. ASIMETRIČNA KONTINGENCA : eden od partnerjev sledi le svoji nameram, drug pa se mu skuša prilagoditi in ne more slediti svojim nameram

3.REAKTIVNA KONTINGENCA : oba reagirata drug na drugega in noben ne sledi svojim nameram(onemogoča trajen odnos)

4.MEDSEBOJNA KONTINGENCA : prava izmenjava odnosa. Posam. sledita svojim nameram in ciljem hkrati pa se prilagajata drug drugemu. To omogoča trajnost odnosa.

- menjalna teorija se ukvarja predvsem z zadnjo, prve tri pa so le prehodna oblika dejanske soc.inter.

Nastanek in vzdrževanje inter. je po tej teoriji odvisen od :

1* Anticipacija (predvidevanje) koristi in izgub, če partnerja stopita v odnos

2* raziskovanje in izbira alternativnih odnosov

3* odločitve ali pričakovanja, da inter. predstavlja najboljšo alternativo za oba

Rezultati inter. so pohvale, koristi, nagrade...pri tem procesu se posam. poslužuje dveh kriterijev presoje:

-SPLOŠNI NIVO PRIMERJAVE, ki je zgrajen na osnovi sedanjih izkušenj posam. s premerljivimi inter.

- ALTERNATIVNI NIVO PRIMERJAVE, ki predstavlja primerjavo te inter. z možnimi ostalimi inter..Je mera odvisnosti partnerja do odnosa

Razvoj interakcije; je najvplivnejši dejavnik, ki vodi k poglobitvi odnosa do ravni medsebojnosti, je raven samoodkrivanja. Razvoj inter. poteka v štirih fazah:

1.IZBIRA - posam. izbere tiste ljudi, s katerimi želi stopiti v inter.==>faza približevanja in zbliževanja, ki pa ni konfliktna

2.POGAJANJE - začetna stopnja inter. z medsebojno kontingenco. Gre za neke vrste sporazuma med partnerjema o tem, kaj naj kdo daje in dobi v inter. in je močno konfliktna .

SPORAZUM - ugotovita, da lahko različna cilja dosežeta s pogovorom, kompromisom in motivacija za kooperacijo je še večja

3.ZADOLŽITEV - partnerja začitata vpletenost v odnos, kar reflektira dotedanje vložke obeh

4.INSTITUCIONALIZACIJA - pomeni simbolizacijo inter.. Najpomembnejša oblika simbolizacije so norme, ki jih oba prevzameta

Interakcijske strategije

Poznamo dve obliki : - KOMPETICIJA ali tekmovanje

- KOOPERACIJA ali sodelovanje

Ljudje bolj težimo k kooperativnim kot egoističnim strategijam, če to seveda ne ogrozi preveč individualnih koristi. Eden najbolj znanih eksperimentov interakcijske strategije je ZAPORNIKOVA DILEMA. Precep med "minimax" strategijo in strategijo ravnotežja.

Poleg menjalne teorije se pojavi še TEORIJA PRAVIČNOSTI, ki pa poudarja k takšni inter., kjer so stroški in koristi sorazmerni, če pa med njima pride do neizravnosti, nastane nezadovoljstvo, ki lahko preraste v prekinitev interakcije.

Interakcija kot konstrukcija socialnih pomenov

Temeljne premise procesa simbolne inter. so: osebe delujejo na osnovi pomenov, ki izhajajo iz soc.inter. in se stalno spreminjajo v procesu interpretacije in reinterpretacije. Pri simbolni analizi soc.inter. poznamo naslednje procese :

1.SAMOPREDSTAVITEV - avtor je GOFFMAN, ki razlaga samopredstavitve kot celotno dejavnost udeleženca v neki sit., ki je namenjena temu, da kakorkoli vpliva na druge udeležence v situaciji

2.MODELIRANJE DRUGEGA - tehnike soc. vplivanja na ljudi so :

-strukturalna distanca- poudarjanje statusnih razlik

-evalvativna distanca- ocenjevanje drugega neodvisno od nj.statusa

-emocionalna distanca-mera, do katere drugemu dopustimo, da se ukvarja z našimi občutki, čustvi...

-iskanje podpore-

-soodvisnost-mera vezanosti vedenja drugega na usodo in interese oseb, ki jih ocenjujemo

-priznana svoboda- obseg omejitve svobode delovanja drugega zaradi procesa modeliranja

3.PREVZEMANJE VLOGE - gre za prevzemanje vlog v procesu inter., pri čemer je osrednjega pomena definiranje situacije, identificiranje soc. pomenov dogajanja in soc. vlog

DECENTRIRANJE - izmenjava perspektiv, primerjanje ocen lastne perspektive in dojemanja perspektiv drugih

Oblikovanje nezavednih interakcijskih vzorcev

S to obliko inter. se ukvarjata predvsem Bernova transakcijska teorija in Lorenzerjeva teorija interakcijskih form.Obe pa izhajata iz svoje preinterpretacije psihoanalize.

BERNOVA teorija posveča pozornost notranji duševni dinamiki, ki vključuje tudi potrebe, motive, emocije posameznikov. Medosebni odnosi izvirajo iz osnovnih izkušenj, ki izvirajo iz otroštva. Osnovna struktura transakcijske analize inter. po Bernu sestavljajo OSEBNOSTNE INSTANCE in DOLOČITEV NIVOJA TRANSAKCIJE.

LORENZERJEVA teorija razume psihoanalizo kot posebno vrsto simbolične teorije. Njen predmet so nezavedne strukture, ki se v duševno strukturo posameznika usedejo v otroštvu in določajo njegove

odnose z drugimi osebami. Po njegovo je gon nezavedna interakcijska forma. Dejanska inter. po Lorenzerju vsebuje dve dimenziji : dimenzija zavestne in dimenzija nezavestne interakcije